

*Н.О. Гудзь
м. Житомир*

МАНІПУЛЯТИВНА ТАКТИКА ГІПЕРБОЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

(на матеріалі екологічних інтернет-новин)

Науково-технічний прогрес та бездумне використання природних багатств змушують людину ХХІ ст. виробити нову стратегію поведінки щодо навколишнього середовища. Адже поряд зі стрімким розвитком інформаційного суспільства, так само стрімко порушується екологічна рівновага. Проблеми розв'язання протиріч у системі "людина-природа" опиняються у фокусі уваги дослідників різних галузей, в тому числі й лінгвістів, об'єктом досліджень яких стає екологічний дискурс.

Знаковим етапом у становленні екологічного дискурсу є його перехід до мережі Інтернет, яка акумулює в собі різні формати комунікації і служить засобом передачі інформації, необмеженої ні часом, ні простором. Завдяки цьому відкриваються безпрецедентні можливості для поширення екологічних знань та формування екологічної свідомості суспільства на якісно новому рівні, тому актуальним в системі гуманітарних знань є виділення та вивчення екологічного Інтернет-дискурсу, що реалізується у низці жанрів, серед яких важливе місце посідає жанр "Інтернет-новин".

Ефективний комунікативний вплив на адресата екологічних Інтернет-новин реалізується за допомогою комунікативних стратегій і тактик.

Стратегія розглядається як реалізований намір мовця, спрямований на досягнення діяльнісних цілей [5, с. 242]. Кінцевий результат залежить від вміння чи невміння адресанта використовувати різноманітні тактики, що являють собою конкретні мовленнєві дії, за допомогою яких здійснюється вплив на адресата [6, с. 111]. Вибір стратегії залежить від цілей, які переслідує адресант. Цільова установка (інтенція) примушує не тільки відбирати певні факти, але і подавати їх у певному світлі,

тобто примушує відповідно організовувати мовлення, обумовлює композицію і відбір мовних засобів [3, с. 257].

Проведений лінгвопрагматичний аналіз показав, що провідною комунікативною стратегією в екологічних Інтернет-новинах є маніпулятивна стратегія, яка реалізується через тактику гіперболізації. Гіпербола сприяє реалізації маніпулятивної функції екологічних Інтернет-новин, оскільки в перебільшенні присутня суб'єктивна оцінка, яка поволі нав'язується адресату [1, с. 7].

Тактика гіперболізації спрямована на привернення уваги, інформування про подію, та відображення суспільної думки [4, с. 174] і вербалізується за допомогою використання квантифікаторів, прикметників з негативною конотацією, транспонованих прислівників тощо.

Вербальна складова привернення уваги вказує на реально існуючі екологічні проблеми чи наслідки стихійний лих і спрямована на створення резонансу в суспільстві, на засудження негативних наслідків людської діяльності: *Dramatic die-off of thousands of honey bee colonies in Ontario and Quebec in 2012 has been tied to the use of pesticides called “neonictinoids” while planting corn and soybeans. Honey bee mortality in 2013 seems to be as dramatic in Quebec, Ontario and Manitoba with more beekeepers reporting into the federal agency, PMRA (foei.org).* В наведеному прикладі увага адресата привертається до проблеми вимирання бджіл, причиною чого є використання великої кількості пестицидів в сільському господарстві для захисту рослин. Підсилення важливості інформації досягається за допомогою повторення прикметника з негативною конотацією *dramatic* та транспонованого числівника *thousands*, завдяки яким формується негативна оцінка щодо застосування хімікатів для полегшення догляду за сільськогосподарськими рослинами та змальовується масштабність наслідків такої практики.

Використання квантифікаторів є ще однією складовою тактики гіперболізації, що широко використовується в екологічних Інтернет-новинах. Головна перевага кількісних даних полягає в їх

одночасному впливі на свідомість і уяву. Повідомлення, в якому присутні квантифікатори, сприймається беззаперечно і викликає образ великої кількості чогось. В екологічних Інтернет-новинах квантифікатори застосовуються для нагнітання страху за майбутнє, пов'язаного зі споживацьким способом життя сучасної людини. Іноді з цією метою використовуються графіки та статистичні дані. В процесі інтерпретації конкретного квантифікатора вагому роль відіграє контекст, підштовхуючи до його аксіологічного сприйняття [2, с. 94]. Так, в повідомленні Інтернет-новин "Inaugural World Day Brings Dire Warnings" піднімається проблема збереження видів тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення: *In this 50th anniversary year of the IUCN Red List of Threatened Species, we are cognizant of the ever-growing pressures on the world's wildlife – 21,286 out of 71,576 species assessed on the IUCN Red List are today threatened with extinction, including one in four mammals, two in five amphibians, one in three corals and one in eight birds(...) yet the speed at which species are disappearing is alarmingly fast – up to 1,000 times higher than the natural background rate calculated from fossil records (ENS)*. Необхідний вплив в наведеному фрагменті досягається за допомогою наведення статистичних даних та специфікаторів – вищого ступеня порівняння *up to 1,000 times higher than the natural background rate* та прислівника з негативною конотацією *alarmingly*. Таким чином створюється негативна оцінка ситуації, що склалася та висловлюється занепокоєння щодо майбутнього людства, оскільки воно значною мірою залежить від світу живої природи, знищення якого становитиме загрозу існуванню всієї людської цивілізації.

Разом з тим, квантифікатори в екологічних Інтернет-новинах можуть використовуватися не тільки для створення негативної, але й позитивної оцінки. Так, при описі заповідника Wildlife Sanctuary в Таїланді цифри свідчать про успіхи у збереженні рідкісних видів тварин і рослин та слугують показником їх різноманітності: (...) *The endangered trees themselves are valuable for medicine, for lumber as "pod mahogany", and as makha beads, Their forte is to support the*

divers tropical forest, dominated by even taller dipterocarps and full also of legumes like the Afzelia Tiger, elephant, 120 other mammals and many other species abound in this protected environment. The woodpeckers have an extraordinary 22 species present, hopefully not affecting the endangered tree! (earthtimes.org). Окрім позитивної оцінки, наведений фрагмент, ще раз підкреслює необхідність дбайливого ставлення до флори та фауни та популяризує природоохоронну діяльність.

Отже, використання тактики гіперболізації в екологічних Інтернет-новинах сприяє досягненню їх основної мети – екологізація суспільної свідомості.

Представлене дослідження, звичайно, не є вичерпним. Перспективою подальших досліджень з окресленої проблематики вважаємо виявлення інших комунікативних стратегій і тактик та специфіки їх вербального втілення в екологічних Інтернет-новинах, а також вивчення їх ролі у формуванні екологічної свідомості суспільства та розв'язанні глобальних екологічних проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блох М. Я., Мажар Е. Н. Аффект в ораторской речи и манипулирование аудиторией (на материале англ. и нем. яз.) // Актуальные проблемы современной филологии. - Смоленск, 2001. - Вып. 2. - С. 7-15.
2. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 років) дис...на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Ольга Вікторівна Дмитрук. – Київ. – 2006. – 224с.
3. Одинцов В. В. Стилистика текста. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 264 с.
4. Семенюк І. С. Маніпулятивний вплив у медійному англомовному меритократичному дискурсі / І. С. Семенюк // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. - Вип. 2. – С. 174-177.

5. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англомовному дискурсі: [монографія] / І. Є. Фролова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 344 с.
6. Щипіцина Ю. В. Особливості використання стратегій і тактик в адресантом текстів етичних кодексів [Електронний ресурс] / Ю. В. Щипіцина – Режим доступу: http://kpnpu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2014/pdf/fil/18/1_32_Sshipicina.pdf.